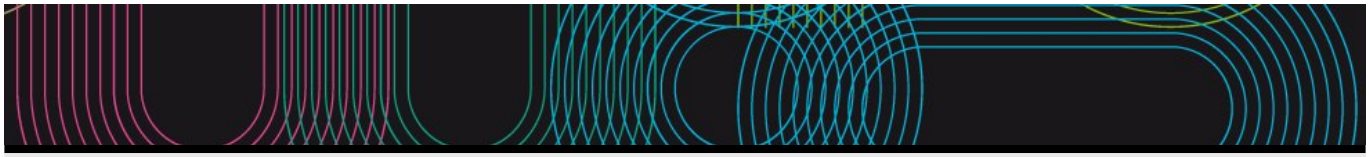

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Proceso lecto-escritor: desenvolvemento, alteracións, avaliación e tratamento				
Materia	Proceso lecto-escritor: desenvolvemento, alteracións, avaliación e tratamento			
Código	V51G110V01953			
Titulación	Grao en Educación Infantil			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	-	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Formación de Profesorado de E.X.B. (Vigo)			
Coordinador/a	Ciga Tellechea, Elena			
Profesorado	Ciga Tellechea, Elena			
Correo-e	elena.cigatellechea@ceu.es			
Web	http://http://www.escuelamagisterioceuvigo.es/			
Descrición xeral	Nesta materia penetrarémonos nunhas das competencias escolares máis instrumentais e importantes: a lectura e escritura. Primeiro profundaremos na teoría sobre as mesmas; despois veremos o seu proceso de adquisición; en terceiro lugar deterémonos nas dificultades máis comúns que presentan os alumnos nestas tarefas de ler e *escbrir; e en cuarto lugar veremos as maneiras de identificar ou avaliar estas dificultades para, nun último momento, coñecer algúns dos procedementos de intervención que existen para atender estas dificultades nos alumnos.			

Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos.
B6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión.
B11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudantes.
C7	Identificar dificultades de aprendizaxe, disfunciones cognitivas e as relacionadas coa atención.
C8	Saber informar a outros profesionais especialistas para abordar a colaboración do centro e do mestre na atención ás necesidades educativas especiais que se susciten
C9	Adquirir recursos para favorecer a integración educativa de estudantes con dificultades.
C21	Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo no aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do periodo 0-3 e do periodo 3-6.

C23	Comprender que a observación sistemática é un instrumento básico para poder reflexionar sobre a práctica e a realidade, así como contribuír á innovación e a mellóraa en educación infantil.
C25	Abordar análise de campo mediante metodoloxía observacional utilizando tecnoloxías da información, documentación e audiovisuales.
C26	Saber analizar os datos obtidos, comprender críticamente a realidade e elaborar un informe de conclusións.
C29	Valorar a importancia do traballo en equipo
C42	Coñecer o currículo de lingua e lectoescritura desta etapa así como as teorías sobre a adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes correspondentes.
C43	Favorecer as capacidades de fala e de escritura.
C44	Coñecer e dominar técnicas de expresión oral e escrita.
C46	Comprender o paso da oralidad á escritura e coñecer os diferentes registros e usos da lingua.
C47	Coñecer o proceso de aprendizaxe da lectura e a escritura e o seu ensino.
C49	Recoñecer e valorar o uso adecuado da linguaxe verbal e non verbal.
C50	Coñecer e utilizar adecuadamente recursos para a animación á lectura e á escritura.
C60	Coñecer e aplicar os procesos de interacción e comunicación no aula, así como dominar as destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
C62	Relacionar teoría e práctica coa realidade do aula e do centro.
C63	Participar na actividade docente e aprender a saber facer, actuando e reflexionando desde a práctica.
C67	Estas competencias, xunto coas propias do resto de materias, quedarán reflectidas no Traballo fin de Grado que compendia a formación adquirida ao longo de todos os ensinos descritos.
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D11	Habilidades nas relacións interpersoais
D13	Razoamento crítico
D15	Aprendizaxe autónoma

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Coñecer e comprender os procesos básicos do desenvolvemento *psicolingüístico e as súas implicacións para a estimulación, a adquisición e a automatización da *lecto-escritura.	A1 A3 A4	B6	C42 C44 C46 C47	
Coñecer algunhas liñas de investigación actuais no ámbito da avaliación e intervención para a mellora das dificultades específicas en lectura e escritura.			C42 C47 C50	
Coñecer como detectar e avaliar as dificultades ou alteracións máis comúns que se producen na adquisición e o desenvolvemento da competencia lectora e escritora.		B6	C7 C42	
Coñecer algúns dos programas ou procedementos de intervención educativa para a estimulación do proceso *lecto-escritor e para a mellora das dificultades *lecto-escritoras.			C9 C47 C50 C60	
Reflexionar sobre a práctica docente á luz da teoría vista na materia.		B11	C23 C25 C26 C49 C62 C67	
Aplicar os coñecementos adquiridos para avaliar e *implementar plans e procedementos escolares que reforcen a competencia lectora e escritora dos alumnos.	A2	B3 B6	C7 C8 C21 C25 C26 C29 C43 C44 C50 C60 C62 C63	D7 D8 D9 D11

Comprender textos complexos, sintetizar e traballar con diferentes tipos de información.	A5	C67	D1 D2 D3 D6 D13 D15

Contidos	
Tema	
TEORÍA SOBRE A LECTURA E A ESCRITURA	-O proceso de recoñecemento de palabras: a teoría da dobre vía. -O proceso de comprensión. -A interacción entre os dous procesos. -O proceso de redacción ou expresión escrita.
A ADQUISICIÓN DA LECTURA E A ESCRITURA	Etapas na adquisición da linguaxe escrita.
As DIFICULTADES	-As dificultades no proceso de recoñecemento de palabras. -As dificultades no proceso de comprensión. -As dificultades na redacción ou expresión escrita.
A AVALIACIÓN	-Cando un alumno presenta dificultades específicas no recoñecemento ou escritura das palabras? -Que é o que necesita o alumno?
A INTERVENCIÓN	-A intervención nas habilidades específicas (recoñecemento e escritura de palabras). -A intervención nos procesos de comprensión e redacción. -A intervención paralela na capacidade auto-*regulatoria do alumno.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	28	0	28
Estudo previo	0	40	40
Debate	6	0	6
Traballo tutelado	6	26	32
Seminario	2	12	14
Presentación	10	8	18
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición e explicación por parte do profesor dos contidos teóricos da materia obxecto de estudo.
Estudo previo	Sempre, antes de cada sesión presencial-maxistral, o alumnado deberá ler e traballar pola súa conta a documentación ou o material proposto e facilitado polo profesor.
Debate	Charla aberta entre os alumnos e o profesor. Poderá centrarse nun tema dos contidos da materia, na análise dun caso, no resultado dun proxecto, exercicio ou problema desenvolvido previamente nunha sesión maxistral...
Traballo tutelado	Realización dun traballo en pequenos grupos de traballo.
Seminario	Directrices de elaboración do traballo, supervisión e resolución de dúbidas.
Presentación	Exposición oral ante o grupo clase do traballo realizado nos pequenos grupos de traballo.

Atención personalizada

Avaliación				
	Descrición	Cualificación		Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Asistencia a clase e PARTICIPACIÓN nas diferentes actividades realizadas nela: explicación de contidos, debates, postas en común...	10	A3 A4	D3 D13 D15

Traballo tutelado	Consistirá na avaliación da parte escrita do traballo realizado nos pequenos grupos de traballo.	25	A2	B3 B6 B11	C7 C8 C9 C21 C23 C25 C26 C29 C43 C49 C50 C60 C62 C63	D2 D7 D8 D9 D11
Presentación	Avaliarase a exposición oral dos traballos tutelados realizados nos pequenos grupos.	25			C44 C60 C67	D2 D3
Resolución de problemas e/ou exercicios	EXAME FINAL. Poderase combinar as preguntas curtas con algunha pregunta un pouco máis longa de desenvolvemento. No entanto, isto concretarase ao longo do cuadrimestre.	40	A1 A5		C42 C44 C46 C47 C50 C67	D1 D3 D6 D13 D15

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para aprobar a materia e calcular a media co resto de cualificacións, cómpre obter, cando menos, unha puntuacion concreta esixida no exame final. Concretarase ao longo do cuadrimestre.

Os alumnos que por razóns xustificadas non poidan asistir a clase regularmente, ou aqueles que asistan a menos do 80% das sesións, acolleranse ao seguinte plan de avaliación:-Traballos tutelados (con exposición individual)= 50%-Exame final= 50%Importante: estes alumnos deberán porse en contacto coa profesora durante os primeiros días do cuadrimestre.
Para saber as datas e horas dos exames (tanto o da convocatoria de maio como o da convocatoria de xullo), consultar o calendario oficial de exames da escola.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Defior, S., **Las dificultades de aprendizaje: un enfoque cognitivo: lectura, escritura, matemáticas**, 2ª ed., Aljibe, 2000

García, J.N., **Prevención en dificultades del desarrollo y del aprendizaje**, Pirámide, 2014

Jiménez, J.E. y Artiles, C., **Cómo prevenir y corregir las dificultades en el aprendizaje de la lectoescritura**, Síntesis, 2001

Rueda, M.I., **La lectura: Adquisición, dificultades e intervención**, 2ª ed., Amarú, 2003

Bibliografía Complementaria

Cassany, D., **Tras las líneas. Sobre la lectura contemporánea**, Anagrama, 2013

Cassany, D., **La cocina de la escritura**, 15ª ed., Anagrama, 2008

Cox, M., **La magia de leer en voz alta**, 1ª ed., Urano, 2020

Defior, S. y otros., **Aprendiendo a leer: materiales de apoyo**, Aljibe, 2004

Galve, J.L., **Evaluación e intervención en los procesos de la lectura y la escritura**, EOS, 2007

García, J. y González, D., **Dificultades de aprendizaje e intervención psicopedagógica. Volumen II lectura y escritura**, EOS, 2000

Guzman, F., Navarro, M. y García, E., **Escritura y lectura en educación infantil. Conceptos, secuencias didácticas y evaluación**, Pirámide, 2015

Jáuregui, C.A., Mora, C.A., Carrillo, D., Oviedo, N., Pabón, Y.L. y Rodríguez, A.J., **Manual práctico para niños con dificultades en el aprendizaje**, Médica panamericana, 2016

Jimenez, J.E., **Dislexia en español. Prevalencia e indicadores cognitivos, culturales, familiares y biológicos.**, Pirámide, 2012

Lebrero, M.P. y Fernández, M.D., **Lectoescritura. Fundamentos y estrategias didácticas**, Síntesis, 2015

Martín Vegas, R.A., **Manual de didáctica de la lengua y la literatura**, Síntesis, 2010

Monfort, M. y Juárez, A., **El niño que habla**, CEPE, 1987

Núñez, J.A., **Lectura y literatura en Educación Primaria**, CEU ediciones, 2015

Outon, P., **Programas de intervención con disléxicos (diseño, implementación y evaluación)**, CEPE, 2007

Parodi, G., **Comprensión de textos escritos**, Eudeba, 2014

Pozo y otros., **Al ataque mis plumillas**, Aljibe, 2003

Ripoll, J.C. y Aguado, G., **Enseñar a leer. Cómo hacer lectores competentes.**, Editorial EOS, 2015

Sánchez, E., **Los textos expositivos. Estrategias para mejorar su comprensión**, Santillana, 1993

Sánchez, E., **Comprensión y redacción de textos**, Edebé, 1998

Sánchez, E., García, J.R. y Rosales, J., **La lectura en el aula: qué se hace, qué se debe hacer y qué se puede hacer**, GRAÓ, 2010

Solé, I., **Estrategias de lectura**, GRAÓ, 2000

Tirado, M.A., **Dime cómo lees y te diré cuánto aprendes ¿Qué nos aporta la investigación a la enseñanza de la lectura?**, 71, 1-65, Revista Supervisión 21, 2024

Toro, J. y Cervera, M., **TALE. Test de análisis de lectoescritura**, Machado, 2014

Wolf, M., **Lector, vuelve a casa. Cómo afecta a nuestro cerebro la lectura en pantallas**, Deusto, 2020

Recomendacións